

UTOPIES UTÒPIQUES

Som els humans capaços de seguir correctament un simple sistema de govern o una estructura social? Sense acabar espatllant-los? Si fem una petita anàlisi del transcurs de la història, podem veure fàcilment que no. S'han plantejat milers d'idees sobre com portar un país o fins i tot una comunitat més global, totes d'indole diferent i amb punts interessants, però a l'hora de dur-les a terme la gran majoria d'elles han fracassat estrepitosament, i la resta han fracassat a seques. Vol dir això que cap model de govern o de societat és perfecte, i que per tant és comprensible que sempre s'acabi esgarriant, o és que les persones són incapaces de portar-los a terme correctament? Sincerament crec que ens trobem davant de la segona opció. Models com ara el comunisme, ben ideats i amb bases nobles, s'han vist tacats per la cobdícia d'uns pocs, les ànsies de poder i de domini, els abusos: en resum, les imperfeccions de la condició humana. Altres com ara l'anarquisme s'han titllat directament d'impracticables, i tot per què? Doncs perquè les persones són incapaces d'autocontrolar-se i necessiten que algú altre ho faci per elles.

Ja a l'època clàssica, els grans pensadors criticaven durament els seus sistemes de govern, i sembla que el temps no ens ha ajudat a aprendre: seguim amb la democràcia, durament criticada pels filòsofs, i els únics cops que això ha canviat ha estat per imposar sistemes totalitaris com ara monarquies i dictadures, no gaire diferents a les antigues tiranies. Com és que continuem confiant en la democràcia? Segurament perquè no s'ha arribat mai a res millor, però és trist que la cúspide de l'organització social i política d'una societat sigui un sistema que obvia completament l'opinió de les minories, que pot donar grans poders a tirans en potència pel simple fet de tenir una bona oratòria i que dóna igual importància a les opinions de tot els ciutadans sobre un mateix tema, sense tenir en compte si s'és un expert en la matèria o un total ignorant. No existeix cap organització millor que aquesta? Una on tots els ciutadans siguin realment valorats segons les seves capacitats i els seus drets, i on no imperi el despotisme o les motivacions religioses? Podrà algun dia una dona escollir si vol avortar sense haver d'esperar l'aprovació d'un senyor retrògrad que no podrà comprendre-la mai? Una minoria serà capaç de ser escoltada i respectada sense haver-se de guanyar la resta de la població perquè se li faci cas?

Doncs ho dubto. Els humans posseïm una naturalesa imperfecta, som fàcilment corruptibles, i, per tant, no crec que mai arribem a seguir un model utòpic sense portar-lo a la desgràcia. Penso que les utopies són conceptes perfectes, meravellosos, però realment impracticables. Sé que alguns em titllaran de pessimista, però no m'hi considero. Simplement sóc objectiu: no dic que tot el que fem sigui dolent, només dic que posar excessiva confiança en la bondat humana és pecar d'optimista. I és que tot i que tothom posseeixi una part bona (encara que alguns l'amaguen excel·lentment), l'ambició i cobdícia de molts acaba passant per davant d'aquesta bondat. És obvi, i més en un país com en el que vivim, que el poder corromp les persones, les fa pitjors, i per tant un sistema en el que algú governi els altres difícilment acabarà bé. D'altra banda, també és cert que eliminar la figura d'un capítost o un òrgan governamental portaria molt probablement al descontrol de gran part de la població, incapaçs de controlar-se ells sols degut a la pobra educació rebuda o als valors que se'ls han inculcat. D'aquesta

manera arribem a una situació paradoxal que sembla no tenir solució, oi? Tristament en gran part és així: no sabem fer les coses bé. Si els humans no som perfectes, la societat tampoc pot ser-ho.

Ara bé, si algú em demanés com resoldre aquest problema, crec que només podria donar una resposta: l'educació. Quina és la manera de fer que les imperfectes persones siguin una mica més perfectes? Doncs fent-les aprendre, per descomptat. Si s'agafessin els nadons de ben petits i se'ls eduqués en un entorn aliè a la influència de la tradició, dels prejudicis i les passions corruptes, on prevalgués el respecte per la resta del món i no pels diners, potser aconseguiríem la primera generació capaç de viure en harmonia sense un governant, o la primera en la qual els caps d'Estat estarien completament entregats a la població. Ara bé, per aconseguir això es necessitarien ensenyants amb la mateixa manca de prejudicis i mals sentiments, fet bastant improbable degut a la societat actual.

No estic segur de si viuríem millor sota la regència d'uns quants o si pel contrari estaríem millor si tothom fos el seu propi governant, però del que sí que ho estic és de que actualment estem a anys llum d'aconseguir la perfecció social. Fer-ho seria un procés lent i costós, procés pel qual no tots estan disposats a passar. Així que segurament, i per a la decepció de molts, les utopies continuaran essent utòpiques durant molt de temps més.

Aleix Abulí Vilà
Institut Cassà